

NY Times DY article

במהלך ילדותי צפיתי באבי עושה עמידת ראש כל בוקר. הוא ביצע שירסאסנה, תנוחת יוגה אשר העניקה לו את מראהו הצעיר עמוק בתוך העשור השביעי לחייו. כעת, יכול להיות שהוא יצטרך לשלם תמלוגים לאמריקאי אשר מחזיק בפטנטים אם הוא רוצה ללמד את סודות בריאותו לאחרים. משרד הפטנטים האמריקאי העניק כ- 150 אישורי זכויות יוצרים על דברים הקשורים ביוגה, 134 פטנטים על אביזרי יוגה ו- 2,315 סימנים מסחריים יוגים. יש כסף גדול בפיתולי בייגלה האלה, 3 מיליארד דולר בשנה רק באמריקה. איך אפשר להרוויח כל כך הרבה כסף מהוראה של ידע עתיק שלא אמור להיסחר כמו נפיקיות, היא תעלומה מבחינת רוב ההודים. האם בתור נקמה צריך הודי להוציא פטנט על תרגיל ההיימליך, כדי שיוכל להרוויח בכל פעם שמלצר מציל לקוח שנחנק מעצם של דג?

את הממשלה ההודית זה לא מצחיק. היא הקימה כוח-משימה אשר מקטלג את הידע המסורתי, הכולל מתכונים אירווודים ומאות תנוחות יוגה, על מנת להגן עליהם משימוש פיראטי וקביעת זכויות יוצרים על ידי רוכלים זרים. המידע יתורגם מסנסקריט עתיקה וכתבים טמילים, ישמר בצורה דיגיטלית ויהיה זמין בחמש שפות בינלאומיות, כדי שמשרדי פטנטים במדינות שונות יוכלו לראות שיוגה לא התחילה בקומונה בסן פרנסיסקו.

שווה שלציין שהאנשים שעומדים בחזית הוצאת הפטנטים לתבונה ההודית המסורתית הם הודים במקור, אשר מתגוררים מחוץ למדינה. אנו מזהים הזדמנות עסקית כשאנו רואים אחת וכבר יצאנו דורות של גורמים אשר מיומנים במכירת הארה בשביל דולר. שני המדענים במיססיפי אשר הוציאו פטנט לשימוש רפואי בכורכום, תבלין הודי מסורתי, הם הודים. כמו כן האדון ביקראם צ'ודהורי, מייסד שיטת ביקראם יוגה, אשר קבע זכויות יוצרים על שיטת הוראת היוגה שלו – סדרה בת 26 תנוחות בחדר מחומם מאוד. עורכי דינו שלחו מכתבי איומים לסטודיואים קטנים בטענה שהם מפרים זכויות יוצרים.

אבל כהודי, עליו לדעת שעצם הרעיון של הוצאת פטנט לידע היא הפרה בוטה של המסורת היוגית. בסנסקריט, משמעות המילה "יוגה" היא "איחוד". הודים מאמינים בשכל (מיינד) אוניברסלי - בראהמן – אשר כולנו חלק ממנו ואשר מהרהר באופן נצחי. לכולם יש נגישות לידע זה. יש שורה בכתבי ההינדו: "תן לידע טוב להגיע אלינו מכל הכיוונים". אין תוספת שאומרת, "והבה נשלם עליו תמלוגים".

בהודו העתיקה, ידע היה מוגן על ידי קאסטות (מעמדות) מסוימות ולא על ידי אמצעים חוקתיים או כלכליים. המושג "קניין רוחני" היה אוקסימורון: הבינה לא יכולה להיות רכוש של אף אחד. לא שילמת לגורו שלך במטבע, רעית את הפרות שלו או התחתנת עם ביתו, והעברת את הידע לאחרים כאשר היית מספיק בקיא בו. מסורת זו ממשיכה גם היום, למשל במוזיקה הודית קלאסית אשר אין בכלל זכויות יוצרים אשר מגנים על לחניה.

יכול להיות שזוהי הסיבה לכך שהודים לא מרגישים מחויבים לשלם על ידע. עותקים פיראטיים של ספרי נמכרים בחופשיות ברחובות בומביי, עבור כרבע מהמחיר המקורי. רבות מהעלילות ומהמוזיקה בסרטי בוליווד נלקחות בשלמותן מהוליווד. אני השתתפתי בשיבות תסריט בבוליווד אשר בהן צפינו בסרטים אמריקאים והחלטנו שהעתקה זו המחמאה הטובה ביותר.

למרות זאת, הודים מתעצבנים בכל פעם שהם שומעים דיווחים, הרבה פעמים מנופחים, על כך שמערביים גונבים להם את הידע העתיק, דרך המנגנון של הוצאת פטנטים וזכויות יוצרים. הם זועזעו מסיפור בשנה שעברה על כמה אמריקאים שניסו לרשום זכויות יוצרים על ההברה הקדושה "אום", שזה כמו לרשום כסימן מסחרי את המילה "אמן".

הפחדים האלו אולי מוצגים בצורה מוגזמת, אך הם נפוצים ומשקפים את החוויה המעורבת של הודו מתהליך הגלובליזציה. חברות תרופות מערביות מרוויחות מיליארדים על תרופות שבמקרים רבים התגלו

DHARMA YOGA "LIFE OF A YOGI" TEACHER TRAINING PROGRAMS

61 W 23rd St., 6th Fl. | New York, NY 10010 | T. 212.889.8160
www.dharmayogacenter.com | loay@dharmayogacenter.com | Since 1975

במדינות מתפתחות – אבל מתכונים צמחיים כמו מלון מר וכורכום, אשר ידועים כאפקטיביים במגוון רחב של מחלות כגון סכרת וטחורים, לא מעניקות כלום למדינה אשר חכמיה העתיקים בודדו את סגולותיהם לראשונה. הממשלה ההודית מעריכה שמדי שנה כ- 2000 פטנטים מוצאים ברחבי העולם אשר מבוססים על רפואה הודית מסורתית.

לתרופות ולהאטה יוגה יש את אותה המטרה: לעזור לנו להיות חיים בריאים יותר. הודו העניקה את היוגה בחינם לעולם. כך שזה לא פלא שרבים במדינה חשים שעל העולם לגמול להם על ידי הפיכת תרופות מצילות חיים לזמינות במחירים מופחתים, או לפחות לאפשר לחברות הודיות לייצר תרופות גנריות זולות. אם פדמאסנה – תנוחת הלוטוס – שייכת לכל האנושות, אז כך גם צריכה להיות הפורמולה לגליבק, תרופה חשובה ללויקמיה אשר עבור הפטנט שלה חברת תרופות שווייצרית תובעת את ממשלת הודו. אבל חברות התרופות משחקות בצורה קשוחה. אבוט, חברה הממוקמת בשיקאגו, החליטה להפסיק למכור תרופות חדשות בתאילנד, כתגובה לכך שהמדינה מייצרת גרסאות גנריות לשלוש תרופות מצילות חיים.

במשך עשורים, החוק ההודי איפשר לחברות התרופות במדינה להעתיק תרופות מערביות מוגנות פטנט ולמכור אותם במחיר נמוך למדינות עניות אשר לא יכולות לרכוש אותן אחרת. בדרך זו, הודו סיפקה כמחצית מהתרופות לחולי איידס בעולם המתפתח. אבל במרץ 2005, הפרלמנט ההודי, תחת לחץ בינלאומי להביא את המדינה להיות בקנה אחד עם תקנות ארגון הסחר העולמי על קניין רוחני, העבירה הצעת חוק אשר קובעת כי זה בניגוד לחוק לייצר העתקים גנריים לתרופות מוגנות פטנט.

החלטה זו שמה את תרופות האיידס מחוץ להישג ידם של כ- 6 מיליון הודים אשר חולים במחלה. עם זאת, אותם חברות תרופות בינלאומיות שנלחמו בעקשנות על הגנת הפטנטים שלהם, מתנגדות לנסיגות של הודו לאכוף את תקנות ארגון הסחר העולמי על מנת להגן על המתכונים המסורתיים שלה. יש יותר על הכף מאשר רק הכסף המעורב בניצול המסחרי של הידע המסורתי. ישנה גם התפישה ששיטת הסחר העולמי לא הוגנת, היא מוטית כנגד המדינות המתפתחות. אם ארגון הסחר העולמי והמדינות המפותחות לא יתקנו עוולה זו, כל פרויקט הגלובליזציה נמצא בסכנה. אם העתקת תרופות מערביות היא בלתי חוקית, אז כך גם הוצאת פטנטים על יוגה צריכה להיות. זו גם פיראטיות של קניין רוחני, הפוכה על ראשה.

פורסם בניו יורק טיימס ב-7 למאי, 2007. נכתב על ידי סוקטו מהטה. תורגם על ידי עדו מימון.